

להלן יוהל"ן

קטלוג מוצרי
הדרכה והסברה
בנושא שירות נשים ושוויון
הזדמנויות
מהדורת 2005

מפקדת/ יקרה,

צה"ל נמצא בעיצומו של שינוי בתחום שירות הנשים. השינוי נובע בראש ובראשונה מהגדרת מדיניות ברורה של הרמטכ"ל, מחקיקה מתוקנת שעניינה שוויון הזדמנויות והעדר אפליה על רקע מגדרי, ומהבנה של מפקדים לגבי החיוניות והצורך במיצוי ההון האנושי בצה"ל. כל אלו, מאפשרים שילוב נשים בזירות רבות, רחבות ומשמעותיות שמחלקן הודרו נשים במשך שנים רבות והתנהגות פוטנציאל המשאב האנושי בצה"ל. כל אלו לצד צרכי הצבא מאפשרים שילוב נשים בזירות רבות, רחבות ומשמעותיות שמחלקן הודרו נשים במשך שנים רבות.

נשים נדרשות כיום להשתלב בסביבות תפקודיות מגוונות אשר הותאמו בעבר בעיקרן לגברים. על מנת לאפשר לנשים הצלחה, דרוש שינוי תודעתי ותשתיתי על ידי יצירת סביבה תפקודית מותאמת שונות, בטוחה וחופשיה מאפליה. יועצת הרמטכ"ל לענייני נשים הינו גוף אשר ייעודו לסייע למפקדים לקדם התנאים לשוויון הזדמנויות, לשם מיצוי כישוריהן ויכולותיהן של הנשים המשרתות בצה"ל.

על מנת להשיג יעדינו אנו פועלים במספר זירות. החל מיצירת תשתית ידע ופרסומו, דרך ליווי, יעוץ, הסברה ועד השפעה על מקבלי החלטות ומגדירי המדיניות בצה"ל.

לצד זירות אלו אנו פעלים על מנת לקדם ידע והבנה של המפקדים בתחום שירות הנשים ומתן הזדמנות אמיתית וכנה לשילובן באתגרים החדשים שהונחו לפתחנו.

את ביסוס שוויון הזדמנויות לנשים יוכלו להוביל מפקדים אשר מבינים את השונות הרלוונטית שבין גברים לנשים, מצוידים בידע ובהבנה, מכירים בחשיבות התהליך ובנחיצותו לצה"ל ולחברה.

המפקדת, **"להלן יוהל"ן**" הינו חוברת מוצרי הדרכה, הסברה ויעוץ

המציעה מגוון רחב של פעילויות אשר עשויות לסייע לך לקדם שוויון

הזדמנויות ולאפשר סביבה בטוחה ונטולת אפליה ביחידתך.

הקטלוג כולל מגוון רחב של סדנאות, מפגשי למידה, השתלמויות, הרצאות, אמצעי הסברה והדרכה, מחקרים ויעוץ.

הפעילויות המוצעות ניתנות להתאמה לאוכלוסיית היעד.

אני מזמינה אותך לקחת חלק בלמידה לטובת שילוב נשים וקידומן כחלק ממיצוי ההון האנושי בצה"ל.

בהערכה כנה,

דבורה חסיד, תא"ל

יועצת הרמטכ"ל לענייני נשים

לתיאום הרצאות, סדנאות, ופעילויות נוספות כמפורט בקטלוג יש לפנות

למספר טלפון - מטכ"לי: 0302-6399 אזורחי: 03-5696399

סדנה יחידתית לניהול שונות - קידמה.....
סמינר יוה"ל"ן.....
כנס מפקדים/ יום עיון בנושא צבא ומגדר.....
קורס יועצי שוויון הזדמנויות.....
הכשרת סגלי הפרט לטיפול בהטרדה מינית ובנושא זכויות נשים.....

פרק ג: חומרי הדרכה

שירות נשים - המדריך המלא למפקד.....
מדריכי מידע וזכויות:
מדריך זכויות למשרתי הקבע בתחומי הריון, הורות ופרייון.....
מדריך זכויות החיילת.....
מדריך זכויות האישה.....
ערכות הסברה:
שירות נשים בצה"ל למפקדים.....
"לא לבנים בלבד" - הסברה למלש"ביות.....
ערכת הסברה בנושא הטרדה מינית.....

פרק ד: מחקרים ומידע

ספריית יוה"ל"ן.....
"אחת משלנו".....
אתר יוה"ל"ן באינטרנט ובצה"לנט.....
מאגר מידע ממוחשב נשים וצבא.....
מחקרים.....

פרק ה: שירותי ייעוץ ליחידות ומפקדים

תחומי הייעוץ
ייעוץ לעבודות מטה.....
פתיחת תפקידים חדשים לנשים.....
התאמת סביבה תפקודית.....
הטיפול בהטרדה מינית.....
זכויות נשים.....

תוכן עניינים

פרק א': מפגשי למידה והרצאות

"שירות נשים בצה"ל - אתגרים פיקודיים" - הרצאה לפיקוד הזוטר.....
"שוויון הזדמנויות הלכה למעשה" - הרצאה לפיקוד הבכיר.....
"אתגרי ההכשרה המעורבת" - לסגלי הכשרות מעורבות.....
"הטרדה מינית - התופעה ודרכי ההתמודדות עימה" - הרצאה בהכשרות
סגלי פרט וכ"א.....
"לא לבנים בלבד" - לגורמי הכנה לצה"ל.....
"מאין ולאן" - מגמות בשירות נשים בצה"ל.....
"מהפכת הנשים בצה"ל" - לגורמים אזורחיים ונציגי מדינות זרות.....

פרק ב: סדנאות והשתלמויות

סדנא לתכנון קריירה - לקצינות בדרגת סרן-רס"ן.....
סדנא לקידום היעילות האישית - לקצינות בדרגת סא"ל.....
סדנא לפיקוד הבכיר - להטמעת זווית ראייה מגדרית בפעילות הצבא Gender
Mainstreaming.....

....."השילוב הראוי"
.....אלימות במשפחה.
.....ביקורות מגדר.
.....דרכי הפניה.

פרק א: מפגשי למידה והרצאות

אחד מתפקידיו המרכזיים של גוף היוה"ל"ן הינו להעמיד את הידע והנסיון הרב אשר נצברו לרשות מפקדים וגורמים אחרים אשר הינם בעלי נגיעה לשירות הנשים.

לצורך זה מציע היוה"ל"ן מגוון רחב של הרצאות ומפגשי למידה באשר לאתגרים הניצבים בפני מפקדים בתחום שירות הנשים.

פעילויות אלה מותאמות למגוון רחב של קהלי יעד.

במפגשים ניתן גם מקום לדיון בשאלות המעסיקות מפקדים, ובפתרונות לדילמות נפוצות, בהתאם למאפייני היחידה.

המפגשים וההרצאות מועברים על ידי נציגי יוה"ל"ן המתמחים בנושאים השונים, ועל ידי מרצות ומרצים שהוכשרו לכך מטעם היוה"ל"ן.

"שוויון הזדמנויות הלכה למעשה" - למפקדים בכירים

אלו מגמות ושינויים חלו בשנים האחרונות בשירות הנשים? מהי מדיניות צה"ל בנושא שוויון הזדמנויות לנשים? כיצד המושגים הללו רלבנטיים לארגון וליחידה הצבאית, ברמת קבלת ההחלטות ובחיי היום יום? אילו דילמות עולות מן הצורך לקיים שוויון הזדמנויות במסגרת מאפייני הארגון הצבאי, וכיצד ניתן להתמודד עימן?
ניתן לתאם מפגש עם מפקדים בכירים במסגרות כגון השתלמויות וכנסי מפקדים ביחידה/חיל/אגף/זרוע וכו'.

"אתגרי ההכשרה המעורבת" - לסגלי הכשרות מעורבות

סגלים של הכשרות מעורבות ניצבים בפני אתגרים ודילמות כגון: כיצד ליצור אחידות ושילוב בהכשרה לצד מתן מקום לייחודיות ולשוני בין המינים? מהי הדינמיקה החברתית הנוצרת בהכשרות מעורבות וכיצד היא משפיעה על איכות ההכשרה ותחושת המסוגלות של בוגריה?
על מנת לקיים הכשרה המספקת תנאים להצלחה, ומתמודדת בצורה הולמת עם השונות בין המינים נדרשת הכשרה מתאימה אשר תאפשר לסגל להתמודד עם אתגרים אלו בהצלחה.
יוה"ל"ן מציעה מפגש למידה עם סגלי הכשרות מעורבות שנועד לסייע בהתמודדות עם אתגרי ההכשרה המעורבת. מפגש זה מבוסס על הנסיון והידע

"שירות נשים בצה"ל - אתגרים פיקודיים" - למפקדים זוטרים

אלו אתגרים פיקודיים עומדים בפני מפקדים בצה"ל בנוגע לשילוב הנשים? אלו מכשלות וקשיים מצויים בתחום וכיצד ניתן להתמודד עימם? כיצד ניתן לנצל את השינויים שחלו בשירות הנשים לשיפור תפקוד היחידה?

מפגשים העוסקים בנושאים אלה מועברים כיום בקביעות בהכשרות הקצונה הבסיסיות, בפו"ם אפק, ברק ורקיע, ובמכללה לפיקוד טקטי.

ניתן לתאם מפגשים אלה כחלק מהשתלמויות והכשרות מפקדים המועברות במסגרת יחידתית, חילית וכו'.

“לא לבנים בלבד” - לגורמי הכנה לצה”ל

העברת מידע למלש”ביות, באופן המשקף נאמנה את השינויים הרבים שחלו בצה”ל באשר לשירות נשים, עשויה לתרום להעלאת המוטיבציה שלהן לשירות משמעותי בצה”ל.

קיימת חשיבות מרובה לכך שגורמים שונים הנפגשים עם נערות לפני גיוס, יהיו בקיאים בנושא ושיהיה בידם הידע העדכני. עליהם להיות בקיאים על מנת להתייחס לשאלות כגון: מהם התפקידים והמסלולים שנפתחו לנשים? האם יכולה המלש”בית להשפיע על תהליך שיבוצה ולהיות אקטיבית בו? ההרצאה מועברת בקביעות לאנשי חיל חינוך העוסקים בהכנה לצה”ל. כמו כן היא מועברת בבתי ספר במסגרת פעילות ההכנה לצה”ל ע”י קצינות אשר הוכשרו לכך ע”י יוהל”ן ומקח”ר.

ניתן לתאם הרצאות אלו עבור גורמים נוספים העוסקים בהכנה לצה”ל, כגון קצינים הנפגשים עם בני נוער, מורים וסגלי הוראה המרכזים תוכניות הכנה לשירות וכדומה.

“מאין ולאן” - מגמות בשירות נשים בצה”ל

התמורות והשינויים באשר לשירות הנשים נוגעים בתחומים רבים ומגוונים של הארגון הצבאי. בהרצאה מוצגת סקירה של השינויים שחלו בשירות הנשים והשלכותיהם על צה”ל, על המפקדים, ועל חיי היום יום ביחידות. ההרצאה הינה מודלורית ונבנית באופן המותאם לצרכי המזמין ואופי האתגרים והדילמות הניצבים בפניו בנוגע לשירות הנשים. לדוגמא: יועצים ארגוניים, גורמי פרט, גורמי ברה”ן, גורמי כ”א ועוד.

המקצועי הנצבר בתחום. המפגשים מועברים בקביעות לסגלי הכשרות קצונה ולחימה מעורבות.

ניתן לתאם מפגשים כאלה עבור סגלי הכשרות או יחידות מעורבות אשר יועברו על ידי נציגי יוהל”ן, או לחילופין לתת ייעוץ לבנייתם והעברתם.

“הטרדה מינית - התופעה ודרכי ההתמודדות עימה” - לסגלי

פרט וכ”א

תופעת ההטרדה המינית מהווה אחת מצורות האפליה החמורות נגד נשים. צה”ל פועל רבות למיגורה משורותיו.

יוהל”ן הינו הגוף האחראי על קביעת המדיניות הצה”לית ועיצוב הכלים להתמודדות עם התופעה.

לסגלי הפרט וכ”א תפקיד חשוב בסיוע למפקדים בישום המדיניות ובטיפול בהטרדה מינית ביחידות. לכך נדרשת בקיאות באופן התופעה, בדרכים להתמודד עימה, בפקודות ובנוהלי צה”ל בנושא.

ההרצאה מיועדת לספק כלים יישומיים לסגלי כ”א ופרט לטיפול בהטרדה מינית ביחידה באופן ההולם את מדיניות הצבא, ולתת תשובות לשאלות נפוצות בנושא.

ההרצאה מועברת בקביעות להכשרות קשלי”חים, שלישים, קציני קישור, קצינות ת”ש ומש”קיות ת”ש.

ניתן לתאם הרצאות נוספות במסגרת השתלמויות של גורמי פרט וכ”א ביחידות, פיקודים או אגפים.

”מהפכת הנשים בצה”ל” - לגורמים אזרחיים ונציגי מדינות זרות

שירות הנשים בצה”ל והשינויים שחלו בו, מעוררים עניין רב בקרב אוכלוסיות אזרחיות בארץ ובעולם.

ההרצאה מציגה את הישגי צה”ל בתחום שילוב הנשים בפני גורמים אזרחיים, את השינויים שחלו בשנים האחרונות ואת תמונת המצב הנוכחית.

ההרצאה הינה בלתי מסווגת וקיימת בגרסה אנגלית ובגרסה עברית. היא מיועדת לנספחי צה”ל בחו”ל ולנציגי מדינות זרות המתעניינים בשירות הנשים בצבא עקב היותו של צה”ל הצבא היחיד בעולם המגייס נשים גיוס חובה ומהווה בשל כך מקור ללמידה למדינות זרות.

ההרצאה מועברת בכנסים וארועים של ארגונים אזרחיים שונים, בפני גורמי תקשורת ובפני נציגים ומשלחות מטעם מדינות זרות, כמו גם בכנסים בין לאומיים העוסקים בנשים, בתאום עם קש”ח ודו”צ.

פרק ב: סדנאות והשתלמויות

יוהל"ן מקיימת מערך של סדנאות והשתלמויות העוסקות בהיבטים שונים של המפגש בין מגדר וצבא. הסדנאות וההשתלמויות נערכות בשיתוף עם מיטב הכוחות המקצועיים בארץ בתחומים הרלבנטיים, ומבוססות על התנסות פעילה ומעשית של המשתתפים.

בתחום, ניתנים כלים לניהול יעיל של הדילמות העולות משני התפקידים התובעניים. עוד עוסקת הסדנא במתן כלים לקראת התמודדות אפשרית על תפקידים בכירים נוספים בעתיד.

במהלך הסדנא נפגשות הקצינות עם דמויות מודל ממגזרי המשק השונים ונפגשות עם קצינות בדרגת סא"ל מכל גופי צה"ל להן מכנה משותף רחב הנוגע לשירות התובעני בצה"ל לצד חיי המשפחה. הסדנא מתקיימת זו השנה החמישית ועד כה השתתפו בה כ-100 סא"ליות. היא כוללת שמונה מפגשים בני חצי יום בהפרשים של כשבועים זה מזה. השתתפות בה מחייבת מעבר מיון מקדים והיא מזכה את בוגרותיה ב-40 שעות לגמו"ש.

סדנא לתכנון קריירה לקצינות בדרגת סרן-רס"ן

"הבנתי שאם אני רוצה להתקדם בצבא אני צריכה לקחת את האחריות ולדאוג לעצמי, אם אהיה פסיבית לא אגיע רחוק"

סדנת העצמה לקצינות עוסקת בתכנון קריירה וניהולה האפקטיבי לצד שילובה בחיי המשפחה. במהלך הסדנא ניתנים כלים פרקטיים לקידום מטרות הקצינות כנשים וכקצינות בארגון.

הסדנא מתקיימת מאז 1997, זוכה להערכה רבה בקרב המשתתפות בה ומאופיינת בביקוש רב. היא מיועדת לקצינות בדרגת סרן-רס"ן מכלל חילות וזרועות צה"ל בגילאים 23-34 ומתבצעת בקבוצות של 12-15 קצינות. עד כה השתתפו בסדנא זו כ-1000 קצינות. הסדנא נמשכת 4 ימים (לא רצופים) ומוכרת כמארז לגמול השתלמות.

סדנא לקידום היעילות האישית לקצינות בדרגת סא"ל

קצינות בכירות ממלאות תפקידים בכירים ותובעניים בצה"ל לצד תפקידן במשפחה. במהלך סדנא ייחודית זו, המונחית ע"י דר' לפסיכולוגיה המתמחה

סדנא לפיקוד הבכיר להטמעת נקודת מבט מגדרית בתכנון מדיניות וקבלת החלטות (Gender Mainstreaming)

Gender Mainstreaming הינה גישה ניהולית המיועדת לדרגים בכירים ולמקבלי החלטות העוסקים בעיצוב מדיניות הארגון.

גישה זו נועדה לספק כלים לבחינת תהליכים ארגוניים מתוך נקודת מבט מגדרית באופן אשר מקדם שיוויון הזדמנויות ומיצוי פוטנציאל והעצמת אפקטיביות הארגון.

הסדנא מתקיימת בקבוצות קטנות של מפקדים בדרגי סא"ל ומעלה, במהלכה נרכשים הכלים המעשיים לישום הגישה בדרג קבלת ההחלטות ותכנון המדיניות.

קידמה – סדנה יחידתית לניהול שונות

ניהול השונות (Diversity Management) הינו תחום הצובר תאוצה רבה בעולם הניהולי. זאת מתוך הכרה כי שונות וגיוון באוכלוסיית כח האדם המרכיבה ארגונים הינם נכס הניתן לניצול יעיל לשם העצמת הארגון וקידומו. אוכלוסיית צה"ל מורכבת ממגוון רחב של משרתים. פיקוד על היחידה באופן המכיר בשונות בין האנשים ומאפשר מקום שווה לכולם אינו משימה קלה. הסדנה נועדה לספק כלים לסגלי יחידות להבין את נושא השונות והדרכים להתמודד איתו בחיי היום של היחידה. השונות המגדרית ביחידה מהווה תחום עיסוק מרכזי בהשתלמות דרכו מודגמים העקרונות הניתנים לישום גם לגבי אוכלוסיות אחרות.

הסדנה מיועדת לסגלי פיקוד ביחידות אורגניות, בקבוצות של עד 20 איש. הסדנה מתקיימת באוניברסיטת חיפה בשיתוף מכון קידמה, וכוללת אירוח מלא. ניתן לשלב ביקור באחד האתרים בעיר חיפה וסביבתה.

סמינר יוהל"ן

סמינר יוהל"ן נועד להפגיש אנשי צבא (נשים וגברים) עם חזית הידע אודות נשים בחברה ובצבא ולעודד חשיבה ודיון פתוח ומעמיק ביחס למקומן של הנשים בצה"ל.

הסמינר כולל סדרת מפגשים המועברים ע"י מרצות מן השורה הראשונה אשר מספקים, ביחד, תמונה רחבה ומקיפה אודות מקומן של הנשים בהקשרים חברתיים שונים. ההרצאות מלוות בדיון פתוח אודות הסוגיות המתעוררות ובהשלכותיהן על שירות הנשים בצה"ל.

בסמינרים שהתקיימו בשנת 2004 השתתפו כ 400 קצינות וקצינים. ההרצאות עסקו בתרבות ונשים (פרופ' חנה נווה) מבוא למגדר וצבא (ד"ר אורנה ששון לוי), פמיניזם משפט ושירות הנשים בצה"ל (פרופ' פרנסיס רדאי) ונשים בשוק העבודה (גב' ברברה סבירסקי).
הסמינר יתקיים גם בשנת 2005 על פי תוכנית מפגשים חדשה, אשר פורסמה בנפרד.

כנס מפקדים/ יום עיון בנושא צבא ומגדר

כנס הנערך בראשות מפקד בדרג חיל, פיקוד, זרוע, אגף, ומטרתו להציג בפני פקודיו את מדיניות צה"ל בנושא שירות הנשים ואת היבטיה הרלבנטיים לגוף ומשימותיו.

במהלך הכנס מוצגות מגמות בשירות נשים, מדיניות המטה הכללי, תמונת מצב ביחס לנשים בארגון, מתקיים דיון בשיוויון הזדמנויות הלכה ומעשה, ובסוגיות אחרות שנוגעות לשירות הנשים כגון הטרדה מינית. כמו כן ניתן לשלב הרצאות אורח, הצגות וסרטים רלבנטיים.

ניתן לבנות בשיתוף יוהל"ן את הכנס/יום העיון בהתאם לצרכי הגוף, לקבל יעוץ לגבי מבנה היום ותכניו ולשלב בו הרצאות מטעם יוהל"ן.

קורס יועצי שיוויון הזדמנויות

יועצי שיוויון הזדמנויות ממלאים תפקיד הולך ומתרחב בארגונים מודרניים. תפקידם לסייע לארגון להפיק את המירב מן השונות והמגוון של ההון האנושי העומד לרשותו. במחצית השניה של 2005 יפתח לראשונה בצה"ל קורס יועצי שיוויון הזדמנויות מטעם יוהל"ן והרשות לקידום מעמד האשה במשרד ראש הממשלה.

הקורס יהיה בהיקף של כחמישים שעות. הוא יזכה בגמול השתלמות ובתעודה מקצועית בתחום. ההשתתפות בקורס מיועדת לקצינים וקצינות בדרגת רס"ן ומעלה, ומותנית במעבר מיון.

הכשרת סגלי הפרט לטיפול בהטרדה מינית בנושא זכויות נשים

מאז פירוק מערך הח"ן נושאים סגלי הפרט באחריות לטיפול בפרט בסוגיות של הטרדה מינית ונושאים יחודיים לנשים. יוהל"ן נושאת באחריות להכשרה מקצועית של סגלי הפרט בתחומים אלה.

במסגרת זו מועברות השתלמויות הכוללות מידע אודות נהלים ודרכי טיפול בתופעה, מפגשים עם גורמים בעלי זיקה לנושא כגון מרכזי טיפול בתקיפה מינית, אלימות במשפחה, וגורמים רלבנטיים בתוך הצבא, כמו גם הצגות וסדורים.

ההשתלמויות מועברות באופן תקופתי לסגלי הפרט בדרג הפיקוד והזרוע. ניתן להתאים השתלמויות אחרות מסוג זה גם במסגרות נוספות ובדרגים נמוכים יותר.

פרק ג': אמצעי הדרכה

שירות נשים - המדריך המלא למפקד

בשנים האחרונות חלו שינויים רבים וחדים כמעט בכל התחומים הנוגעים לשירות הנשים. שינויי המדיניות שהתרחשו לוו גם בשינויים בפקודות, בנוהלים ובכללים רבים הנוגעים לשירות החיילות. מפקדים רבים כלל אינם מודעים להם או מודעים להם בצורה חלקית ביותר.

על מנת לענות על פער זה, נכתב ביוהל"ן מדריך, המכיל בפעם הראשונה באופן מקיף מרכז את המידע העדכני ביותר הנדרש למפקדים לצורך מימוש אחריותם בתחום שירות הנשים. המדריך מציג באופן בהיר ומפורט את השינויים שחלו בשירות הנשים בשנים האחרונות והרקע להם; את המדיניות המטכ"לית המעודכנת בנושא נשים בצבא; את הפקודות והנהלים העדכניים ביותר. כמו כן מציג המדריך המלצות לדרכי התמודדות עם האתגרים הפיקודיים שמוזמנים השינויים אלה.

המדריך יפורסם במהלך 2005.

מדריכי מידע זכויות

מדריך זכויות למשרתי הקבע בתחומי הריון, הורות ופרייון

היכן מבצעים מעקב הריון? איזה בדיקות מממן צה"ל? כיצד מסייע צה"ל בטיפולי פרייון? מי זכאי לבדיקות זרע? האם ניתן לשחרר משרתת קבע במהלך הריון? מדריך העונה על שאלות כגון אלה פורסם על ידי יוהל"ן בשנת 2004,

ערכות הסברה

את מצגות ההסברה שלהלן ניתן להוריד באתר האינטרנט של יוהל"ן
שכתובתו www.aka.idf/yohalan או להזמינו בטלפון 0302-6399,
אזרחי: 03-5696399 ולקבלו בדואר אלקטרוני על פי תאום.

שירות נשים בצה"ל ליחידות

מצגת המכילה מידע בנושא שירות הנשים והשינויים שחלו בו בשנים האחרונות. המצגת מלווה בדפי הסבר להנחיית המשתמש. המצגת מיועדת לשימוש ע"י מפקדים וגורמים אחרים ביחידות במסגרת הכשרות, השתלמויות, ימי עיון וכדומה.

"לא לבנים בלבד" – מצגת הסברה למלש"ביות

מציגה את מדיניות צה"ל, השינויים המרכזיים שחלו בצה"ל בנוגע לשירות הנשים וכוללת את המסרים המרכזיים של צה"ל למלש"ביות בדרך לשירות משמעותי בצה"ל, כמפורט בפרק "מפגשי למידה והרצאות". המצגת מיועדת לשימוש ע"י גורמי הסברה מטעם צה"ל במפגשים עם מלש"ביות בבתי ספר ולגורמים שונים העוסקים בהכנה לצה"ל.

ערכת הסברה בנושא הטרדה מינית

הערכה כוללת מצגות הסברה ותיק תוכן. בערכה מפורט מהי הטרדה מינית וכיצד ניתן לזהותה, מהם דרכי הטיפול והדיווח וכיצד פועל צה"ל לאכיפה וענישה.

וכולל מידע עדכני אודות זכויות אנשי הקבע בתחום פיריון האשה והגבר, פירוט הבדיקות להן זכאיות משרתות הקבע במהלך ההריון, וזכויות המוקנות למשרתי הקבע שהינם הורים לילדים.

מדריך זכויות החיילת

מדריך זכויות אשר בו מצויידות חיילות ביום גיוסן לצה"ל, ונועד ללוותן לאורך השירות כולו. המדריך כולל מידע חיוני לחיילות בנושאים: הוגנות ושוויון בשירות, זכויות חיילות בשירות, פגיעה על רקע מיני דרכי הטיפול וגורמי העזרה העומדים לרשותן, גורמי עזרה בתחום אלימות נגד נשים, סוגיות רפואיות ייחודיות לנשים ומספרי טלפון וכתובות העומדים לרשותן. מדריך זה מכיל מידע שימושי וחיוני גם למפקדים מתוקף אחריותם הכוללת לשמירת זכויותיהם של פקודיהם.

מדריך זכויות האישה

מדריך אשר הופק על ידי הרשות לקידום מעמד האישה במשרד ראש הממשלה בשיתוף יוהל"ן. המדריך מכיל מידע מקיף ביותר אודות זכויות נשים בתחומים רבים. הוא כולל מידע חשוב ושימושי לנשים בדבר זכויותיהן בעבודה, במשפט, במשפחה, בשירות הצבאי ובבריאות. במדריך מידע אודות חינוך לשוויון בין המינים ואודות המאבק לאלימות נגד נשים. המדריך אף כולל גם מספרי טלפון וכתובות של גורמי סיוע ויעוץ שונים, כגון גורמי סיוע משפטי.

במצגת דוגמאות וניתוח אירוע להמחשת הנושא הנלמד.
המצגת מיועדת לשימוש בכלל יחידות צה"ל, במסגרת הסברה בנושא הטרדה
מינית אותה יש לקיים עפ"י פ.מ אחת לשנה בכל יחידה.
כמו כן, ניתן לקבל ביוהל"ן תיק תוכן הכולל מחקרים, מאמרים, דוגמאות
לפסקי דין וחומרים נוספים להעשרה בנושא.

פרק ד: מחקרים ומידע

ספריית יוהל"ן

ספריית יוהל"ן כוללת מאמרים, ספרים, כתבי עת ועבודות בנושאים שונים הקשורים בנשים, בנשים בצבא ובנשים בצה"ל. הספרייה כוללת מאות כותרים, אשר מתעדכנים כל העת. אנו מזמינים לעשות שימוש במידע הרב האגור בספרייה. ניתן לעשות זאת בעזרת חיפוש ממוחשב.

"אחת משלנו" - עיתון אלקטרוני

עיתון אלקטרוני המופץ באופן תקופתי בתפוצה רחבה בתוך צה"ל. "אחת משלנו" נועד להעמיד לקוראיו את המידע, ההתרחשויות וההחלטות המעודכנות ביותר בתחום שירות הנשים. בעיתון כתבות, מאמרים ותקצירי מחקרים העוסקים בהיבטים שונים של שירות נשים בצה"ל, בעיתון מוצגים תהליכים המתרחשים בארגון והשפעתם על הנשים בו, עדכונים שונים ועוד. ניתן לקבל עותק מהגיליונות שהופצו ו/או להצטרף ללוח התפוצה הקבוע. כמו כן ניתן לבקש לפרסם מאמרים בעיתון זה.

אתר יוהל"ן באינטרנט וצצה"לנט

אתר יוהל"ן בצה"לנט ובאינטרנט נועד להציג את פניו המשתנים של שירות הנשים בצה"ל, ולספק ידע אודותיו עבור קהל מגוון – חיילי וחיילות צה"ל, בני נוער לפני גיוס, אנשי צבא, וגורמים אזרחיים שונים. האתר מכיל מידע רב, חדשות המתעדכנות באופן שוטף, פורומים של שאלות ותשובות, חומרי הסברה ומידע הניתנים להורדה ועוד.

כתובת האתר: www.aka.idf/yohalan

מאגר מידע ממוחשב נשים וצבא

מאגר מידע ממוחשב המכיל תקצירי עשרות מחקרים, מאמרים וספרים בנושא נשים וצבא, עם דגש על מחקרים שנעשו בצבאות זרים. המאגר ניתן לסריקה ממוחשבת לפי מילות מפתח ולפי קטגוריות.

מחקרים

יוהל"ן כגוף מומחה מרכז מאמצים גדולים ליצירת ידע רלוונטי ולהבאת תובנות משפיעות לעניין שרות הנשים בצה"ל. הגוף מבצע מחקרי שדה סוציולוגיים, מעקב ובקרה סטטיסטיים אחר כל זירה צבאית בה משתלבות נשים. זאת, כחלק ממוקד הידע בנושא שירות הנשים אשר מהווה תשתית לפעולתו. העבודות והמחקרים המרכזיים אשר תמציתם להלן, תורמים להבנת שירות הנשים בצה"ל על כל היבטיו, לאיתור סוגיות והמלצה על דרכי ההתמודדות עימן.

"קרבי זה הכי אחותי"

אחד השינויים העיקריים בשירות נשים בצה"ל בשנים האחרונות הינו פתיחתם של תפקידי לחימה לנשים. פתיחת מקצועות אלו יצרה מציאות חדשה בה המסגרות המבצעיות מעורבות מגדרית. מטרת המחקר היא לנתח

"ככה זה שיש שניים"

במאי 2003 השתנה מודל ההכשרה לקצונה, ממודל הכשרה מגדרי למודל הכשרה על פי סביבת תפקוד מיועדת, זאת בהתאם לתפיסה כי לתפקיד זה תינתן הכשרה זהה. לקראת מימוש המהלך בוצעו ביוהל"ן בשת"פ גורמי יעוץ מבסיסי ההדרכה בצה"ל מגוון התבוננויות בהכשרות השונות לקצונה בהם התקיים עירוב מגדרי בתמהיל זה או אחר. מטרת המסמך הייתה לרכז את התובנות המגדריות בהכשרות מעורבות לקצונה ולהציג פרקטיקות יישומיות לעבודה בבה"דים המכשירים לקצונה. (פורסם בקובץ "אחת משלנו" 2003).

"נשים וגברים בהכשרות הקצונה - קק"צ אחד"

מחקר הבוחן את משמעויותיה של האינטגרציה המגדרית בקורסי ההכשרה לקצונה בבה"ד 1 ובבה"ד 12, במתכונתם החדשה, המאוחדת מגדרית. המחקר מציג את התובנות שעלו במהלך המעבר להכשרה מעורבת מגדרית, כבסיס ללמידה למצבים דומים. המחקר השתמש בכלי איסוף וניתוח נתונים אנתרופולוגיים וסוציולוגיים שמשמעותם הייתה איסוף נתונים למחקר באופן שבועי מתוך חוויית הקורס עצמו. (2004).

"אחת מחמש"

המחקר מציג תמונת מצב ארגונית אודות תפקיד הפקידה. בתחילת המאה העשרים ואחת מקצוען של 21% מחיילות צה"ל הוא פקידה ו 87% ממערך הפקידות מאויש על ידי נשים. המחקר סוקר את המקורות הארגוניים של

את הנעשה בתחום האינטגרציה המגדרית בהכשרות המבצעיות, תוך יצירת תובנות רלבנטיות ומשמעותיות. (פורסם בקובץ "אחת משלנו" 2003).

תהליך קבלת החלטות של מוותרות לחימה

מחקר שנעשה בשת"פ בין יוהל"ן ומדור חקר בעתו"ם, ונועד לבחון את תופעת הוותרות על תפקיד הלחימה בשלב שבין המיון ועד לגיוס. במוקד המחקר עומד הניסיון לבחון את תהליכי קבלת החלטות של המלש"ביות המוותרות, ואת הגורמים המשפיעים עליהם. תרומת המחקר היא בעיקר במתן דרכים יישומיות להגברת המחויבות של המלש"ביות לבחירתה הראשונית באמצעות פעילות מוגברת של גורמי הצבא לשמירת מחויבות זו. (2004).

מחקר נשים בלחימה

מעקב אחר לוחמות וחיילות קו העימות המנסה לעמוד אחר תפקודן בשטח, משמעות השתלבותן בסביבה מבצעית וגברית ואחר מודלים של סגנונות התמודדות של הלוחמות וסגנונות הטמעה ושילוב של הסביבה. המחקר נעשה בשיטה של ביקורים חודשיים ביחידות מבצעיות בהם מראיינים מפקדים ולוחמות. המחקר יספק תמונה מעודכנת של השתלבות הנשים בלחימה ואתר מוקדים להתמודדות ושיפור. (יפורסם במאי 2005).

מחקר מלש"ביות איכותני

מחקר איכותני העוקב אחר בנות נוער לפני גיוס מכיתה י"א ועד הגיוס עצמו. המחקר בוחן את עמדותיהן כלפי השירות הצבאי, הכנתן לשירות וסוגיות מגדריות שונות הכרוכות בו, וכיצד אלה משתנות לאורך תהליך הגיוס. המחקר נערך בארבעה בתי ספר ברחבי הארץ. (יפורסם בקיץ 2005).

"מתגייסות למילואים"

בשנת 2000, בהמשך להנחיית הרמטכ"ל, בוצעה עבודת מטה שבסיכומה הוחלט על הרחבת שיבוץ נשים במערך המילואים, תוך מיצוי מרחב ההפעלה שמאפשר חוק שירות הביטחון ובכפוף לצרכי צה"ל. מטרת העבודה הייתה לנתח את כלל הידע שנאסף לטובת יישום המדיניות החדשה ומיצוי מיטבי של מהלך שילוב הנשים במערך המילואים. (פורסם בקובץ "אחת משלנו" 2003).

נשים במילואים - מאמר מערכות

מאמר שפורסם בגליון מערכות אשר הוקדש לצבא המילואים. המאמר סוקר את ההיסטוריה והשינויים שחלו בשירות נשים במילואים כחלק מהשינויים החברתיים שעיצבו את שירות הנשים בצה"ל בכלל. כמו כן נבחנים הכיוונים הרצויים בתחום שירות המילואים לנשים בעתיד. (פורסם במערכות, גליון מילואים, 2004).

התופעה, התפתחות התופעה ומציע המלצות להפחתת מספר הפקידות בצבא. (2003).

מוסד הפקידה - תמונת מצב ארגונית סוציולוגית - והמלצות

לכיווני פעולה

מחקר המציג תמונת מצב סוציולוגית אודות חוויית השירות של הפקידות - דרך עיניהן. המחקר מתבסס על ראיונות עומק עם נשים המשרתות כפקידות בצה"ל וסוקר את ההיבטים התעסוקתיים, המגדריים והכוחניים המעצבים את חוויית השירות של הפקידה. למחקר מצורף נמ"ט הממליץ על דרכים לשינוי מוסד הפקידה באופיו ומהותו ולהפכו למקצוע פרודוקטיבי משוחרר מהיבטים מגדריים הכרוכים בו היום. (יפורסם במרץ 2005).

עמדות מלש"ביות כלפי צה"ל והשירות הצבאי

עמדות המלש"ביות נבחנות ע"י ממד"ה באופן עיתי מ-1998. מטרת הסיקור היא לבחון מגמות בתפיסת המלש"ביות ביחס לצה"ל ולשירות בו. המסמך מציג את תפיסות הנערות בנושאים הבאים: נכונות לגיוס ושירות משמעותי, נכונות לשירות במסלול קרבי, נכונות לשירות בתפקידים שונים, דימוי שירות הנשים בצה"ל ותפיסת מעמדם של צה"ל והשירות הצבאי בחברה הישראלית. (פורסם בקובץ "אחת משלנו" 2003).

"שילוב נשים במקצועות תומכ"ל- הפקת לקחים"

שילוב נשים במקצועות תומכי לחימה נתפס כפריצת דרך בשילוב נשים במקצועות שעד כה היו מעוזם של הגברים בלבד. שילובן נותן מענה לפערי כ"א המתפתחים במערך הטכני. במסגרת תהליך הפקת לקחים נבחן שילובן של הנשים במקצועות תומכי הלחימה כמו גם בחינת גורמים המעכבים את הצלחת השילוב. (פורסם בקובץ "אחת משלנו" 2003).

שירות ומשפחה - חווית השירות של נשים בקבע

מחקר איכותני הבוחן את חווית השירות בקבע של נשים בכל הדרגות. המחקר עוסק בשילוב בין שירות למשפחה, בהשפעתם על שיקולי בניית קריירה, בהשפעת תרבות העבודה הצבאית על חווית השירות של הנשים ועוד. (יפורסם במאי 2005).

תופעת ההטרדה המינית ומקומה בארגון הצבאי -

סקירת ספרות

סקירת ספרות בנושא ההטרדה המינית ומאפייניה. נועדה לספק תשתית ידע רחבה ביחס לתופעה בכללותה, מימדיה, משמעויותיה המשפטיות וההסברים התאורטיים לקיומה – תוך התמקדות בביטוייה בארגון הצבאי. (2002).

תופעת ההטרדה המינית בצה"ל 2003

הטרדה מינית הינה צורה של אפלייה אשר פועלת כמנגנון מדכא להנצחת נחיתותה של האישה. מטרתו של המחקר להוות נדבך במאמץ לצמצום ולמיגור התופעה באמצעות בחינת היקפי התופעה, תפיסות החיילות, מאפייניה המבניים בצבא ועמדות החיילות לגבי מדיניות והתמודדות צה"ל

עם התופעה. זהו מחקר חלוץ שההישג המרכזי שלו הינו בחינה כמותית של היקף התופעה בצה"ל, אשר הוערך עד כה על סמך הדיווחים למערכת הטיפול הרשמית. (פורסם בקובץ "אחת משלנו" 2003).

מעמדן המשפטי של נשים בצה"ל

המאמר מציג את המשפט ככלי המעצב את תפיסת "צבא – חברה" וככזה אף את מקום הנשים בשירות הצבאי. במאמר נסקרות התמורות שחלו בחברה באשר למקומן של הנשים במדינה ובצבא ונפרסת התשתית החוקית האזרחית בתחום מעמד האישה והשפעתה על המדיניות בצה"ל לגבי שירות הנשים (יפורסם במהלך 2005)

תופעת ההטרדה המינית בצה"ל – 2005

סקר המשך, אשר נועד לבחון בחינה כמותית את היקף תופעת ההטרדה המינית בצה"ל, סוגיה השונים, האוכלוסיות המעורבות בה, תפיסת החיילות את גורמי הטיפול ואמונן בהם ועוד. כמו כן מאפשר הסקר לבחון את המידה בה השתנו היקפי התופעה מאז נערך הסקר הקודם בשנת 2003. (יפורסם במרץ 2005).

"שונות ראויה" – עמדות הפיקוד הבכיר בצה"ל כלפי שירות

הנשים

מחקר הבוחן את עמדות הפיקוד הבכיר בצה"ל ביחס להיבטים שונים של שירות הנשים. המחקר נערך בקרב קצינים בדרגת אל"ם ותא"ל ועוסק בנושאים כגון תפיסת השינויים שעבר צה"ל בתחום שירות הנשים, תפיסת

מאגר ידע נשים בצבאות זרים

מאגר האוסף פריטי מידע אודות נשים וצבא מרחבי העולם (בעיקר מאמרים אקדמיים מתחום הסוציולוגיה והפסיכולוגיה הצבאית ומתחום המגדר). כל פריט מהווה סיכום תמציתי ומגובה במאמר המקורי בספריית יוה"ל. מאגר זה משמש לבחינת שאלות עיתיות רוחביות בתחום הצבא והמגדר - למשל, שילוב נשים באקדמיות צבאיות לקצונה, שילוב נשים בלחימה, תחום ההטרדה המינית ועוד.

שיוויון הזדמנויות, שונות בין המינים, האתגרים והקשיים בהם נתקל השילוב, סוגיות הדורשות התמודדות, עמדות לגבי כיווני השילוב בעתיד וגבולותיו, תפקידי היוה"ל והנושאים בהם צריך הגוף לעסוק. (יפורסם במאי 2005).

תפיסת שוויון הזדמנויות ואפליה מגדרית בקרב חיילות צה"ל

סקר שנערך בקרב חיילות בשירות חובה בצה"ל. הסקר בוחן את תפיסות החיילות בנוגע למידה בה הן תופסות את צה"ל כמחוייב לשיוויון הזדמנויות לנשים, המידה בה הן חשות כי הן זוכות לשיוויון הזדמנויות ברמה המערכתית ובחיי היום יום, ובאופני האפליה המגדרית בהן נתקלות. (יפורסם באפריל 2005).

מגמות בשירות הנשים 2002-2003-2004

סדרת דו"חות שנתיים הבוחנת באופן סטטיסטי את השינויים בשירות הנשים, במגוון רחב של מדדים כמותיים. כמו כן מדווחים שינויי המדיניות והשינויים המבניים שחלו בשירות הנשים בכל שנה. הדו"ח מהווה כלי ניטור ובקרה מרכזי לקביעת מדיניות בנושא שירות הנשים בצה"ל. (דו"ח 2004 יפורסם במרץ 2005).

פרק ה: ייעוץ למפקדים

השילוב הנרחב של נשים בתפקידים לא מסורתיים, כמו גם סוגיות הקיימות בסביבות המסורתיות בהן משרתות נשים, מייצרים צורך בקרב מפקדים בכתובת מקצועית אשר תסייע להם להתמודד עם סוגיות ובעיות שונות. יוה"ל"ן מספקת יעוץ מקצועי שוטף וזמין למפקדי צה"ל בכל הרמות בהתמודדות עם אתגרי שילוב הנשים, ובישום מדיניות המטה הכללי למיצוי כח אדם "לפי עניין ולא לפי מגדר". הייעוץ ניתן ע"י נציגי יוה"ל"ן המומחים בנושא ומתבסס על הידע העמוק והניסיון אשר נצבר בצה"ל ובצבאות זרים ועל בסיס מוקד הידע אשר נבנה ביוה"ל"ן.

תחומי הייעוץ:

ייעוץ לעבודות מטה-

יעוץ לעבודות מטה ותהליכים ארגוניים המשפיעים על שירות הנשים על ידי רתימת הידע המקצועי והמחוייבות של הגוף, על מנת להפוך את עבודת המטה לאיכותית ויסודית יותר. זאת, על ידי אימוץ זווית ראייה הבוחנת השלכות מגדריות של תהליכים שונים, ולוקחת בחשבון את צרכי הנשים, מתן שיוויון הזדמנויות, ויצירת תנאים להצלחה.

הייעוץ ניתן על ידי נציגי יוה"ל"ן המומחים בליווי תהליכי מטה ובהטמעת ראייה מגדרית בהם.

פתיחת תפקידים חדשים לנשים - פתיחת מקצוע חדש לנשים מחייבת

ביצוע בחינה מגדרית הבודקת את התאמת המקצוע לשירות נשים, על בסיס

סדרת קריטריונים והתאמות הנדרשות על מנת לאפשר תנאים נאותים להצלחה.

התאמת סביבה תפקודית – נשים המשרתות בסביבות לא מסורתיות, בעלות אופי גברי, נתקלות לעיתים בקשיים הנובעים מאי התאמה של הסביבה התפקודית בה הן נדרשות לתפקד. במסגרת היעוץ להתאמת סביבה תפקודית נבחנים מכשולים וחסמים הניצבים בפני הנשים, ודרכים להתגבר עליהם תוך שמירה של אפקטיביות הביצוע.

הטיפול בהטרדה מינית - ייעוץ באשר לדרכים למניעת הטרדה מינית, יצירת מודעות בקרב מפקדים, חיילים וחיילות, ודרכי הטיפול בעת אירוע הטרדה מינית ביחידה. זאת בתיאום עם גורמי הפרט בפקוד/זרוע הממונים על הנושא.

זכויות נשים - ייעוץ לגבי זכויות נשים על בסיס חקיקה, פקודות הצבא,

חוות דעת משפטיות והידע והניסיון אשר נצברו ביוה"ל"ן, בתחומים:

- אפליה מגדרית
- הטבות עקב הריון והורות
- חיילות בשירות חובה בהריון

קו פניות שמספרו 0302-6113 (אזרחי: 03-5696113), אליו ניתן להפנות שאלות באשר לסוגיות ייחודיות לנשים: הטרדה מינית, חשד לאפליה על רקע מגדרי, פקודות, נהלים ועוד. הפניות מטופלות ע"י גורמי יוהל"ן השונים בתיאום עם הגופים הממונים בצבא.

אתר יוהל"ן באינטרנט, אשר כתובתו www.aka.idf.il/yohalan

"השילוב הראוי" - ייעוץ למפקדים בנוגע ליישום מדיניות צה"ל בנושא,

על בסיס מסמך עקרונות "השילוב הראוי" המסדיר את הנהלים לשירות משותף של נשים וגברים דתיים, ע"מ ליצור תנאים לסביבת שירות המאפשרת הצלחה לכולם.

אלימות במשפחה

ייעוץ למפקדים בנוגע לאיתור וזיהוי מקרים, ודרכי הטיפול באירועי אלימות במשפחה בקרב משרתי ומשרתות צה"ל.

ביקורות מגדר:

מתבצעות במסגרת ביקורת אכ"א או על פי בקשת היחידה. במהלכה מתבצעת בחינה מגדרית של היחידה ונבדק יישום מדיניות צה"ל בעניין מיצוי פוטנציאל הנשים. במהלך הביקורת נבדק יישום הפקודות והנהלים בנושאים ייחודיים לנשים: הטרדה מינית, פקודות ייחודיות, אפליה על רקע מיני, וכן נבדקת מידת יישום הנחיות "השילוב הראוי".

דרכי הפנייה

ייעוץ טלפוני למפקדים בנושאים המפורטים לעיל ניתן ע"י בעלי התפקידים

הבאים: (קידומת אזרחית 03-569)

יועצת הרמטכ"ל לענייני נשים- 0302-6110

רע"ן מוקד ידע מגדרי- 0302-6115

רמ"ד שילוב נשים חובה- 0302-6117

רמ"ד קצונה ומלש"ב- 0302-6117